

Nederlandse aanpak voor wereldwijde voedselzekerheid werkt **beter door samenwerking!**

In navolging van de oproep ‘Nederlandse aanpak voedselzekerheid werkt!’ die Netherlands Food Partnership namens 95 bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen aan de formerende partijen stuurde, presenteert een groot aantal van deze partijen hieronder een uitwerking van die oproep.

Het Kabinet Schoof I heeft voedselzekerheid hoog op de agenda gezet, zoals omschreven in de Miljoenennota 2025: *“Het kabinet wil dat Nederland, als vooraanstaand en beeldbepalend landbouwland, in de wereld en in deze wereld-omspannende voedselsystemen zijn voortrekkersrol blijft spelen. Het kabinet komt volgend jaar met een integrale nationale voedselstrategie en maakt zich hard voor een Europese voedselstrategie.”* ([Rijksfinanciën.nl Begroting 2025](https://rijksfinancien.nl/Begroting-2025))

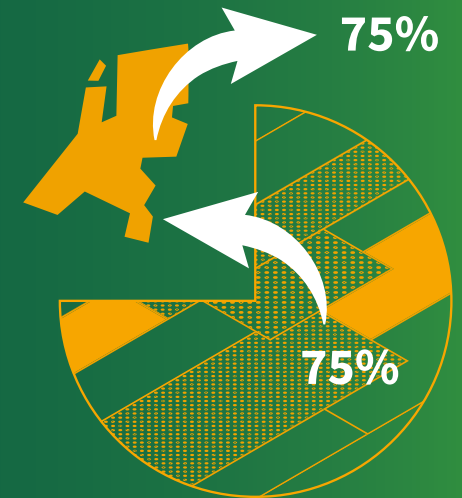
Wij juichen een dergelijke rol van Nederland toe en roepen het kabinet op om naast een nationale voedselstrategie ook ambitieus in te zetten op een langetermijnstrategie voor **wereldwijde voedselzekerheid en gezonde voeding voor iedereen**. Dit is gezien de internationale verwevenheid van ons voedselsysteem onmisbaar, én van groot belang voor het internationale werk van Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties die actief zijn op het versterken van duurzame landbouw en klimaatweerbare voedselsystemen in lage- en middeninkomenslanden (LMICs).

Onze twee specifieke aanbevelingen zijn:

- 1 Zet klimaatweerbaarheid centraal**
- 2 Versterk de Nederlandse voedseldiplomatie**

Voedsel, klimaat, veiligheid en welvaart nauw verbonden

De Nederlandse landbouw- en voedselsector is sterk verweven met Europa en de rest van de wereld. Driekwart van het voedsel dat in Nederland wordt geproduceerd gaat naar andere landen. Bovendien ligt 75% procent van de landbouwgrond die gebruikt wordt om ons voedsel te verbouwen in het buitenland. Nederland is de vierde handelsnatie van de wereld en in 80% van de wereldwijde tuinbouwprojecten is Nederlandse technologie betrokken. Deze verwevenheid zorgt voor economische veerkracht en welvaart, maar maakt de voedselsector ook gevoelig voor de ontwikkelingen op het wereldtoneel.

Zo veroorzaakte de oorlog in Oekraïne onmiddellijk stijgende energie-, voedsel- en grondstoffenprijzen en verstoren de huidige internationale geopolitieke spanningen de handelsstromen tussen landen. Daarbij zorgen extreme weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering ervoor dat oogsten vaker mislukken, dat teeltgebieden verschuiven en dat landbouwsystemen die honderden miljoenen mensen voeden in gevaar zijn. De landbouw- en voedselsector wordt niet alleen getroffen door klimaatverandering, maar draagt ook aan bij aan de uitstoot van broeikasgassen (26%), door ontbossing en uitstoot bij productie, verwerking en distributie.

Wereldwijd wordt voldoende voedsel geproduceerd, maar door al deze ontwikkelingen neemt ongelijkheid toe, vooral voor armere mensen, met name vrouwen, in lage- en middeninkomenslanden. Op dit moment kunnen bijna 3 miljard mensen zich geen gezond dieet veroorloven. Dit draagt bij aan meer instabiliteit, nationale conflicten en mogelijk migratie. Het versterken van de lokale landbouwproductie en voedselsector kan bijdragen aan vrede en veiligheid in minder stabiele regio's. De NAVO noemt het bestrijden van voedselonzekerheid dan ook niet alleen een morele plicht, maar ook van cruciaal belang voor onze nationale veiligheid en veerkracht.

1

Klimaatweerbaarheid centraal

Klimaatweerbaarheid in voedselsystemen verwijst naar het vermogen van alle onderdelen van een voedselsysteem (van productie en verwerking tot distributie en consumptie) om zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering, deze te verminderen en tegelijkertijd voedselzekerheid te waarborgen. Voorbeelden zijn: duurzame landbouwpraktijken die ook bijdragen aan beter bodem- en waterbeheer, gewasvariëteiten die beter bestand zijn tegen klimaatstress en het bevorderen van biodiversiteit. We hebben met onze innovatiekracht, samenwerking en kennisuitwisseling al veel bereikt op adaptatie en mitigatie in lage- en middeninkomenslanden. Klimaatverandering zal in de nabije toekomst echter een grotere opgave worden. Voor het opbouwen van klimaatweerbare voedselsystemen zijn langdurige oplossingen, meer grootschalige investeringen, (lokaal) leiderschap en inclusief en goed bestuur nodig. Daarom vragen wij:

1. Koppel de Nederlandse Klimaatagenda aan de Voedselsysteemaanpak met contextspecifieke inzet en investeringen

De Internationale Klimaatstrategie van Nederland is duidelijk: “De wetenschap laat zien dat het één voor twaalf is om de doelstellingen van het Parijs akkoord en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG’s) te behalen”. Aanpassingen in ons voedselsysteem en het verkleinen van onze ecologische voetafdruk zijn noodzakelijk. Het onderkennen van het belang van de relatie met klimaatverandering is daarbij het sleutelaspect. Nederland heeft de kennis, expertise en technologie om bij te dragen aan klimaatweerbare landbouw, door bijvoorbeeld ondersteuning bij innovaties in de zaadsector, natuurinclusieve landbouw en agro-forestry, zilte teelten waarbij technologische en sociale kennis gecombineerd worden. Bovendien bouwt zowel de publieke als de private sector op lange ervaring in het samenwerken met lokale (MKB) bedrijven, boerencoöperaties, vrouwenorganisaties, universiteiten en onderwijsinstellingen; dit zijn belangrijke schakels in verbetering van lokale voedselsystemen. Onze aanbevelingen:

► Pleit internationaal voor geormerkte klimaatfinanciering voor verduurzaming van voedselsystemen. Nu gaat slechts 4,3% van de wereldwijde klimaatfinanciering naar agro-voedselsystemen. Gezien de directe link van voedselsystemen en klimaatverandering is meer financiële inzet op verduurzaming van voedselsystemen de meest effectieve aanpak.

“The Netherlands is very important for the international safeguarding of food and nutrition security due to its holistic approach engaging national and international organisations, including farmers, academia, civil society and private sector as well as the active role in bringing together food security, nutrition and environmental aspects of food systems”

Lawrence Haddad – Executive director of the Global Alliance for Improved Nutrition

- Benut de Nederlandse innovatie, kennis en kunde effectiever door de Nederlandse internationale klimaatstrategie meer te richten op mitigatie en adaptatie **binnen voedselsystemen**. Een contextspecifieke blik is daarbij essentieel, uitgaande van de bestaande kennis, kansen en behoeften in partnerlanden, met name die van de meest gemarginaliseerde en kwetsbare groepen.
- Zorg ervoor dat het Nederlandse landbouw- en handelsbeleid **coherent** is en daadwerkelijk bijdraagt aan de klimaatdoelen van Parijs, het VN biodiversiteitsverdrag en de Internationale ontwikkelingsdoelen (SDGs).
- Zet in op verschillende klimaatweerbare manieren van productie die rekening houden met de lokale context. Betrek bij de ontwikkeling en besluitvorming hierover lokale boeren en boerinnen en burger(-organisaties) zodat **technische en sociale innovaties** hand in hand kunnen gaan en maatschappelijke inbedding gewaarborgd wordt.

2. Effectiviteit door coherentie met de inzet op water, bodem en biodiversiteit

Een toekomstbestendig voedselsysteem dat economisch perspectief biedt voor boeren is afhankelijk van voldoende en bruikbaar water, schone lucht, bestuivers, agrobiodiversiteit en een gezonde bodem. Duurzame landbouwpraktijken dragen bij aan verbeterde bodemkwaliteit, waterbeschikbaarheid en toename van biodiversiteit. Nederlandse organisaties en bedrijven bieden innovaties, hebben ervaring met lokale (vaak eenvoudig toe te passen) oplossingen en bieden kennis om de voedselproductie te diversifiëren en de biodiversiteit te vergroten. Onze aanbevelingen:

- Maak schoon (drink)water, een gezonde bodem en toename van biodiversiteit, net als in het Nederlandse landbouwbeleid, sturend in het internationale voedselzekerheid- en handelsbeleid.

► Presenteer de Nederlandse programma's, innovaties en ervaringen tijdens internationale water, klimaat- en biodiversiteitsconferenties, bij VN-agentschappen en binnen de EU ten behoeve van meer samenwerking en internationale (landbouw) financiering voor gezonde bodem- en watersystemen en biodiversiteit.

► Investeer in innovatie, onderzoek en programma's die voedselverspilling en voedselverliezen effectief tegengaan. Een derde van al het geproduceerde voedsel wereldwijd gaat verloren en daarmee ook de inzet van arbeidsuren, ruimte en grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen, terwijl het verloren voedsel tot een tiende van de wereldwijd uitgestoten broeikasgassen veroorzaakt.

3. Gezonde, veilige en betaalbare voeding als richtpunt

De mondiale uitdaging is niet alleen hoe we de groeiende bevolking kunnen voeden, maar ook hoe we betaalbaar, gevarieerd, voedzaam en veilig voedsel kunnen bieden dat generaties lang kan worden volgehouden. Nederlandse bedrijven, kennis en maatschappelijke organisaties werken hieraan door in te zetten op: stimuleren van meer lokale fruit- en groentegewassen, verrijking van voeding, voorlichting over gezonde voeding, verwerking en vermarkting en uiteraard onderzoek op toepassingen voor gezonde voeding. Dit in samenwerking met lokale producenten, ondernemers en specifieke (kwetsbare) doelgroepen zoals vrouwen en jongeren. Gezond en veilig voedsel vergroot ook de mogelijkheden van regionale en internationale marktontwikkeling. Onze aanbevelingen:

► Vergroot lokale kennis, voorlichting en productie van groenten en fruit in regio's die steeds afhankelijker worden van (geïmporteerde) granen en *cash crop* teelten. Dit draagt bij aan meer beschikbare gezonde voeding, verhoogt de mogelijkheden voor regionale handel en biedt werkgelegenheid voor kleinschalige boeren en tuinders.

► Verbeter zaaizaadssystemen (formeel en informeel) om de tuinbouwsector te versterken. Meer investeringen in partnerschappen tussen publieke en private partijen en ook lokale ondernemers en boeren zijn nodig, met name daar waar bedrijven voornamelijk investeren in commerciële gewassen.

► Zet in op een gezonde voedselomgeving, waarbij beleid en ontwikkelingen niet alleen gericht zijn op het bevorderen van de productie, maar ook op het (veilig) verwerken en beschikbaar en betaalbaar maken van een gezond en gebalanceerd dieet voor verschillende groepen. Met name in stedelijke gebieden is de toegang tot gezond voedsel voor steeds grote groepen mensen een uitdaging.

"We work closely together with international organizations, private donors, local NGOs, and governments to really scale up our impact. By joining forces, we're able to drive systemic change for both farmers and markets. We don't just talk about change; our local teams make it happen through practical, local, hands-on solutions and technical expertise that's been tried and tested in the field. Because for a farmer, seeing is believing."

Simon Groot – Founder of East West Seed and World Food Prize Laureate 2019

"We need the Netherlands in our common efforts in food systems transformation to secure enough and healthy food. Their seed sector expertise for example has proven to be impactful to adapt to climate change. This is important for Africa and the Netherlands in ensuring broadening of the food base and dietary diversity."

Andrew Mushita – UNFSS Food Champion and Executive Director of Community Technology Development Trust in Zimbabwe

Hoe? Door gelijkwaardige samenwerking

Door Nederlandse **multi-stakeholder samenwerking** met boeren, (MKB) ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties in partnerlanden maken we aantoonbare impact voor betere toegang tot gezond en betaalbaar voedsel voor miljoenen mensen. Zo versterken we duurzame voedselproductie, verwerking en vermarkting en dragen we bij aan een verbeterde positie van boeren en hun organisaties doordat zij in staat zijn te produceren voor hun eigen markt. Bovendien draagt deze manier van werken bij aan investeringskansen en een betere marktpositie voor bedrijven, versterking van het maatschappelijk middenveld en vergroot het ons lerend vermogen.

Een multistakeholder aanpak is alleen succesvol door het aangaan en versterken van **gelijkwaardige, duurzame partnerschappen** met partners in de partnerlanden. Gelijkwaardigheid vraagt om begrip van elkaars positie, stelt de relatie centraal en zoekt naar samenwerking op basis van wederzijdse belangen*. Deze kernwaarde dient centraal te staan in een lange termijn visie op wereldwijde voedselzekerheid.

Om de toenemende wereldwijde voedselonzekerheid tegen te gaan en om boeren en consumenten in Nederland en daarbuiten duurzaam te ondersteunen zal een onverminderde inzet van de Nederlandse overheid op het bouwen van partnerschappen onontbeerlijk zijn.

* *Afrika Strategie: In een succesvolle, gelijkwaardige samenwerking komen belangrijke zaken samen: intensieve bilaterale en multilaterale samenwerking; het behartigen van Nederlandse, Afrikaanse en wederzijdse economische en strategische belangen; het bevorderen van (regionale) stabiliteit; het maken van mobiliteits- en migratieafspraken; het behalen van de VN-ontwikkelingsdoelen (SDG's) en de Agenda 2063 van de Afrikaanse Unie (AU); en het vergroten van de welvaart én de klimaatweerbaarheid van mensen en gemeenschappen in Afrika en Europa.*

2

Versterk voedseldiplomatie

De geopolitieke dimensie van voedselzekerheid brengt risico's met zich mee die we door internationale samenwerking kunnen mitigeren. Nederland heeft de blik altijd naar buiten gericht en staat bekend als een betrouwbare partner. Wij willen deze reputatie en invloed behouden; daarvoor zijn lange termijn investeringen en wederkerige relaties essentieel. Dat kunnen we realiseren door eerlijke regionale en internationale handel*, een gelijk speelveld voor boeren hier en boeren in lage- en middeninkomenslanden en wederzijdse kennisuitwisseling. We hebben veel te bieden internationaal. Omgekeerd vergroot de kennis en ervaring uit het buitenland onze innovatiekracht en biedt het ons de kans om in samenwerking met andere landen te werken aan problemen die de landsgrenzen overstijgen.

In samenwerking met de Nederlandse overheid (o.a. LVVN attaché netwerken, ambassades) dragen de partnerschappen van Nederlandse bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen nu al bij aan innovatieve oplossingen voor voedselzekerheid en klimaatweerbaarheid. Zo komen de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs en de SDG's dichterbij. Een vergrote inzet op internationale voedseldiplomatie is van belang voor het creëren van een internationaal gelijk speelveld en voor langdurige effectieve samenwerking. Zo draagt voedseldiplomatie bij aan voedselzekerheid in zowel lage- en middeninkomenslanden als in Nederland.

Wij vragen voor versterking van de Nederlandse diplomatie door het:

1. Actief uitdragen van de Nederlandse voedselzekerheid visie en aanpak op het internationale toneel zowel bilateraal als multilateraal

Pleit voor een betere positionering van Nederlandse partijen en hun partners, robuuste financiering voor voedsel- en voedingsprogramma's in lage- en middeninkomenslanden en verbeterde donorcoördinatie. Voor een geloofwaardige en invloedrijke plek aan internationale diplomatieke tafels is het nodig dat Nederland aantoonbaar investeert in voedsel- en voedingszekerheidsprogramma's met partnerlanden.

* *Het sluit aan bij een actieplan dat VNO-NCW en IDH ontwikkelen, met Nederlandse bedrijven en organisaties, voor leveringszekerheid en verdere verduurzaming van internationale ketens van voedsel en landbouwproducten.*

“Einde aan honger, het kan wél! Met de kracht van samenwerking in ons internationale Right2Grow partnerschap tussen de Nederlandse overheid, lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden, bouwen we aan blijvende voedsel en voedingszekerheid voor iedereen.”

Annelies Kanis – Directeur The Hunger Project / The Netherlands

2. Bouwen aan langdurige gelijkwaardige samenwerking met partijen uit de sector, ook in partnerlanden, door ze actief samen te brengen

Benut de aanwezige energie en kansen van de partnerschappen tussen bedrijven, overheden, kennis- en maatschappelijke organisaties door van elkaar te leren. Doe dit met specifieke aandacht voor de belangen van toekomstige generaties: geef jongeren een structurele plek in partnerschappen en betrek hen actief bij diplomatie, besluitvorming en uitvoering van beleid.

3. Inzetten op eerlijke handel en transparante ketens met een kleinere ecologische voetafdruk

Promoot standaarden voor eerlijke en duurzame productie- en handelspraktijken, zoals de recent ingevoerde EU-richtlijn over gepaste zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid (Corporate Sustainability Due Diligence Directive). Creëer via eerlijke en duurzame handelsverdragen een gelijk speelveld voor boeren wereldwijd** en voor het opbouwen van weerbare lokale en regionale voedselmarkten.

4. Aanstellen van een internationale voedselgezant

Als het gezicht van de Nederlandse voedseldiplomatie draagt hij/zij bij aan de versterking van de Nederlandse positie in internationale arena's en zorgt voor coherentie in beleid op (inter)nationale voedsel- en voedingszekerheid, duurzame handel en een gelijk speelveld.

** *“Een coherent Nederlands voedsel-, landbouw- en handelsbeleid werkt voor zowel boeren binnen als buiten Nederland.” Manifest van 70+ maatschappelijke organisaties, bedrijven en kennisinstellingen uit Nederland en hun internationale partners, 2023*

KORTOM,

Wij zijn overtuigd van het nut en belang van het werken aan duurzame, eerlijke en klimaatweerbare voedselsystemen in lage- en middeninkomenslanden. Voor het belang van iedereen in Nederland en daarbuiten, maar ook voor de planeet en voor de economie. Een betrouwbare overheid als partner was en is daarbij onmisbaar. De ministeries van LNV en BZ benoemen het bevorderen van mondiale voedselzekerheid als hun gezamenlijke opgave. Wij gaan die opgave graag met hen en het gehele kabinet aan. En reiken daarom een uitgestoken hand om samen met ons bij te dragen aan een veerkrachtig voedselsysteem dat positief bijdraagt aan klimaatopgaven, het vergroten van wereldwijde voedselzekerheid en waarbinnen de Nederlandse samenwerkingsaanpak, kennis en kunde wordt verzilverd. Graag gaan wij met politici en beleidsmakers in gesprek over de invulling en uitvoering daarvan.

Deze oproep is een vervolg op de co-productie die 95 organisaties opstelden in mei 2024, onder auspiciën van Netherlands Food Partnership (NFP).

Contact: Ivo Demmers, idemmers@nlfoodpartnership.com